

การศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
A Study of the Factors of the Desirable Characteristics of Matthayom
Sueksa One to Three Students at Schools Under the Jurisdiction of
the Bangkok Primary Educational Service Area Office

จารุภา หิรัญคำ^{1*}, สุวิมล ทิรกานันท์² และ กมลทิพย์ ศรีหาเศษ³

¹ สาขาวิชาการประเมินและการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

^{2,3} คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ประเทศไทย

* ผู้รับผิดชอบบทความ

Jarupa Hirunkam ^{1*}, Suwimon Tirakanant ² and Kamontip Srihaset³

E-mail: Jarupa1980@gmail.com ¹, suw_tir@yahoo.com ², ksrihaset@gmail.com³

¹Educational Evaluation and Research, Faculty of Education,
Ramkhamhaeng University, Thailand

^{2,3}Faculty of Education, Ramkhamhaeng University, Thailand

* Corresponding author

Received: February 16, 2020 / Revised: July 2, 2020 / Accepted: July 2, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 1,400 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ สกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis และใช้การหมุนแกนแบบ Varimax ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 21 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ การใฝ่เรียนรู้ ความมีสัมมาคารวะ การมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน การมีสุขภาพกายดี ความประหยัด การมีจิตสาธารณะ ความมุ่งมั่นในการทำงาน การมีสุขภาพจิตดี การอยู่อย่างพอเพียง

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์; องค์ประกอบ; นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ความกตัญญูทวดเวที ความรักความเป็นไทย ความเมตตากรุณา การอนุรักษ์ประเพณีไทย ความสามัคคี
ปรองดอง ความสุขภาพเรียบร้อย ความสามารถในการคิด การขยันเรียน และความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
ทั้ง 21 องค์ประกอบนี้ อธิบายความแปรปรวนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ได้ร้อยละ 61.50

Abstract

In this thesis, the researcher studies the factors of the desirable characteristics of 1,400 Matthayom sueksa one to three students at schools under the jurisdiction of the Bangkok Primary Educational Service Area Office in the second semester of the academic year 2019. The technique of multi-stage sampling was used, consisting of stratified random sampling and proportional stratified random sampling. Data were collected with a form to measure the desirable characteristics and analyzed using the techniques of exploratory factor analysis and principal component analysis with orthogonal rotation by the varimax method.

Findings showed that there were twenty-one factors of the desirable characteristics of the students under study. These factors were responsibility; avidity for learning; respect; discipline; honesty; tolerance; good health; economy; public mind; commitment to work; good mental health; sufficiency; gratefulness; love of thainess; kindness; conservation of thai traditions; harmony; politeness; thinking ability; diligence; and the love of the nation, religion, and the king. All of these twenty-one factors could explain the variance of the desirable characteristics of the students under investigation at 61.50 percent.

Keywords: Desirable characteristics; Factor; Matthayom sueksa one to three students

บทนำ

การศึกษาในปัจจุบันยังขาดมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งหากสังคมเราเน้นแต่คนเก่งเราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรม จริยธรรมเขาก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัวคิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักจะไม่อยากให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่ง โดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคมดังที่เราเห็นกันอยู่เช่นทุกวันนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 1)

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจและสังคมเมือง ประกอบกับวัยรุ่นเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเจริญเติบโตมีความเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ทำให้วัยรุ่น

ประสบปัญหามากมาย เช่น ปัญหาเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาการทำแท้ง ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาความรุนแรง เป็นต้น ทั้งนี้ปัญหาที่สำคัญของวัยรุ่นในปัจจุบัน ได้แก่ ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาที่เกิดจากการขาดความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย และปัญหาความรุนแรง ซึ่งมีสาเหตุสำคัญจากปัญหาครอบครัว สภาพแวดล้อมใกล้ตัวที่ชักจูงไปในทางไม่ดี และการใช้ความรุนแรงในสังคม ดังจะเห็นได้จากผลการรายงานจำนวนคดีและร้อยละคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็ก จำแนกตามฐานความผิดปี 2561 พบว่า เด็กและเยาวชนกระทำผิดตามฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษจำนวน 9,434 คดี คิดเป็นร้อยละ 50.10 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) จากข้อมูลความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ จะมีแนวโน้มสูงขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลจำนวนคดีที่เด็กและเยาวชนถูกจับกุมส่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่วราขอาณัติจักร จำแนกตามระดับการศึกษา ปี พ.ศ. 2558 พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 17,095 คดี ซึ่งเป็นการกระทำความผิดสูงที่สุด

จากการปฏิรูปการศึกษาและมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 จนถึงปัจจุบันปีการศึกษา 2562 เป็นเวลา 16 ปีแล้ว ยังมีนโยบายของรัฐบาลและโครงการที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากสถานการณ์เด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันที่ได้กล่าวข้างต้น ยังมีพฤติกรรมไม่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ทั้ง 8 ประการเพียงพอหรือไม่ กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ตีงามและแก้ปัญหาให้ผู้เรียน รวมทั้งเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 1,424 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้ตารางการสุ่มของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Yamane อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2555, หน้า 174) ได้ตัวอย่างจำนวน 316 คน เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการศึกษาองค์ประกอบซึ่งตามหลักการวิเคราะห์

องค์ประกอบ (factor analysis) จำเป็นต้องใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 10 เท่าของจำนวนข้อคำถามขึ้นไป (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010, p. 102) ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อคำถาม 92 ข้อ ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,400 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) ประกอบด้วยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามจำนวนประชากรทั้งหมด และสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน โดยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่พอดีตามโรงเรียนแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้เครื่องมือที่น่าเชื่อถือในการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน
2. ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับครูผู้สอนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปลูกฝังและจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ที่จะทำให้นักเรียนมีระดับพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มากที่สุด

การทบทวนวรรณกรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 56) ได้ให้ความหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง ลักษณะที่สังคมต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

กระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 2) ได้ให้ความหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม บุคลิกลักษณะนิสัยที่ดีงาม

สรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ ลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนเพื่อแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรม/การกระทำของผู้เรียนในด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของนักเรียน เป็นพฤติกรรมที่ดี เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2548, หน้า 8-10) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

1. ความมีวินัย หมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของโรงเรียน ครอบครัว และชุมชน
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การไม่โกหกหลอกลวงผู้อื่น

3. ความประหยัด หมายถึง การใช้จ่ายทรัพย์สินของตนและประเทศชาติอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด
4. ความเมตตากรุณา หมายถึง การปฏิบัติตนเพื่อต้องการช่วยเหลือให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ และมีความสุขตามกำลังที่ตนมีอยู่
5. ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน หมายถึง บุคคลที่มีความกระตือรือร้นตั้งใจมุ่งมั่นในการเรียน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ สืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดบันทึกและสรุปองค์ความรู้
6. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง การยินดีช่วยเหลือและตอบแทนผู้มีพระคุณให้มีความสุขอย่างจริงใจพร้อมทั้งยกย่องเชิดชูผู้มีพระคุณ
7. ความอดทน อดกลั้น หมายถึง การข่มใจ ไม่หวั่นไหวต่อสิ่งที่เป็นอุปสรรคพร้อมรับฟังความคิดเห็น มีสติในการแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วง
8. ภูมิใจในความเป็นไทย หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความรัก ห่วงแหนศิลปวัฒนธรรมไทย สามารถสืบทอดและเผยแพร่สิ่งที่แสดงถึงความเป็นไทยได้
9. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงความห่วงใยเรื่องของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้อยู่คู่โลกไปอย่างยั่งยืน
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 10-54) สรุปคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทั้ง 8 ประการ ดังนี้
 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
 2. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติ ตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นทั้งทางกาย วาจา ใจ
 3. มีวินัย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคม
 4. ใฝ่เรียนรู้ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน
 5. อยู่อย่างพอเพียง หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผลรอบคอบ มีคุณธรรม มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
 6. มุ่งมั่นในการทำงาน หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่ การงาน ด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย
 7. รักความเป็นไทย หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

8. มีจิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้นโดยไม่หวังผลตอบแทน

ค่านิยมหลักของคนไทยตามนโยบายคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.)

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2560, หน้า 13-22) ได้กล่าวไว้ว่า ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีดังนี้

1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ หมายถึง ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และสำนึก ในคุณของแผ่นดินเข้าใจและเลื่อมใสหลักศาสนาที่ตนนับถือ และซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของสถาบัน พระมหากษัตริย์

2. ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม หมายถึง การประพฤติตรงตาม ความจริงทั้งกาย วาจา ใจ ให้การช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม ยอมรับสภาพความยากลำบาก มีแนวคิด หลักการ ในการปฏิบัติสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม

3. กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ หมายถึง การรู้จักบุญคุณและตอบแทนบุญคุณ ของพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูอาจารย์

4. ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายาม ในการศึกษาเล่าเรียน โดยแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

5. รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยอันงดงาม หมายถึง การเห็นคุณค่าและความสำคัญ มีความ ภาคภูมิใจของอนุรักษ์สืบทอดวัฒนธรรมและประเพณีไทยอันดีงาม

6. มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน หมายถึง การปฏิบัติตนตาม ข้อปฏิบัติที่ดีงาม รักษาคำพูด คิดดี มีความจริงใจ รู้จักการให้และแบ่งปันผู้อื่น

7. เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขที่ถูกต้อง หมายถึง การแสดงถึงการมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ปฏิบัติตนตามหน้าที่และสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิของผู้อื่น ภายใต้อำนาจปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ หมายถึง การปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมาย มีความเคารพต่อผู้ใหญ่

9. มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 หมายถึง การน้อมนำพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ให้มีสติ รู้ตัว รู้คิด รู้ทำ รู้ปฏิบัติ

10. รู้จักดำรงตนอยู่โดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

11. มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจฝ่ายต่ำ หรือกิเลส มีความละอายเกรง กลัวต่อบาปตามหลักของศาสนา หมายถึง การปฏิบัติตนที่แสดงถึงการมีร่างกายและจิตใจที่เข้มแข็ง มั่นคง มีความละอายเกรงกลัวต่อบาป

12. คำนิยามถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและของชาติมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง หมายถึง การปฏิบัติตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ต่อส่วนรวมและประเทศชาติ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนรวม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคนไทยตามสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546, หน้า 98-115) ได้กล่าวสรุป ดังนี้

1. ความสามารถในการคิด หมายถึง ความสามารถในการจัดการข้อมูลและความรู้ที่ได้รับเพื่อใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ตามวัตถุประสงค์

2. คุณธรรม ซื่อสัตย์และรักความถูกต้อง หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะสิ่งถูก สิ่งผิด การมีความรู้ ความเข้าใจ และประพฤติตามศีลธรรม จริยธรรมซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม

3. สุขภาพจิตดี หมายถึง การมีจิตใจแจ่มใสร่าเริง รู้จักจุดอ่อนและจุดแข็งเกี่ยวกับอารมณ์ของตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในความเป็นตนเอง แสวงหาความสุขให้กับตนเองได้อย่างเหมาะสม

4. ร่างกายแข็งแรง สุขภาพดีและสูงใหญ่ หมายถึง การมีพัฒนาการด้านร่างกาย สมองเจริญเติบโต สมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

5. รักการเรียนรู้ หมายถึง การมีใจปรารถนา มีความตื่นตัว และมุ่งแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดทุกช่วงของชีวิต โดยเป็นการเรียนรู้จากสิ่งต่าง ๆ รอบตัวที่ไม่ได้จำกัด

6. ความขยัน อดทนและทุ่มเททำงานหนัก หมายถึง การมีความตั้งใจจริง มีความมุ่งมั่นพากเพียร อย่างไม่ย่อท้อ และลงแรงกระทำสิ่งที่ได้รับมอบหมายหรือสิ่งที่ตั้งใจไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ แม้จะมีอุปสรรคหรือความยากลำบากก็ตาม

7. จิตสำนึกเพื่อส่วนรวม หมายถึง การไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้งแต่ตระหนักถึงประโยชน์ของผู้อื่นและส่วนรวม รวมทั้งการมีความพร้อมและเต็มใจที่จะเสียสละเวลาและผลประโยชน์ส่วนตนเพื่อทำประโยชน์ให้สังคมส่วนรวม

8. ระเบียบวินัย หมายถึง การมีความสามารถในการวางแผน การจัดการเวลา การจัดการและการควบคุมตนเอง ให้ดำเนินการตามแผนงาน ระบบระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้จนสำเร็จตรงตามเวลา

9. รู้รอบด้านและเท่าทันสถานการณ์ หมายถึง การมีความรู้และความเข้าใจในสาขาอื่นที่นอกเหนือไปจากสาขาหลักหรือสิ่งที่ตนเองเชี่ยวชาญ

10. เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย การมีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญ และเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วชิรตล คำศิริรักษ์ (2558) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีลักษณะอันพึงประสงค์ 18 ด้าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในส่วนของสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวัง ส่วนคุณลักษณะที่มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างได้แก่ ความรับผิดชอบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ประหยัด/อยู่อย่างพอเพียง ตรงต่อเวลา รูปแบบกิจกรรมมีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) ผลการใช้รูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พบว่านักเรียนมีเหตุผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีพฤติกรรมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อรูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

สุรียา จันทร์มา (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้านการมีวินัย ด้านความขยัน มุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์มี 6 องค์ประกอบ คือ ความเป็นมาของรูปแบบ แนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ กระบวนการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยมีกระบวนการ คือ การสร้างความตระหนัก การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ การนำไปประยุกต์ใช้ การประเมินผล ผลการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ผลการทดลองนักร้อง พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้ ผลการทดลองใช้ พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นช่วยทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินรูปแบบที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนสู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนไปใช้ มีอรรถประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้องในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน

ฐิตินันท์ ปิ่นมาก (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า สภาพความเหมาะสมของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า ตัวบ่งชี้ที่มีความเหมาะสม จำแนกออกเป็น 8 องค์ประกอบหลัก 46 ตัวบ่งชี้ การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา พบว่า จากการนำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไปวิเคราะห์ด้วยวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบมุมฉากแวนแมกซ์ สามารถจัดกลุ่มใหม่เข้าองค์ประกอบ ได้จำนวน 6 องค์ประกอบหลัก 40 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ, องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม, องค์ประกอบที่ 3 ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย, องค์ประกอบที่ 4 ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ, องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีวินัยต่อตนเองและองค์ประกอบที่ 6 ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต ผลการวิจัยเกี่ยวกับการตรวจสอบ

ความสอดคล้องของตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษาพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($=1183.93$, $df=725$, $p=0.00$, $/df= 1.63$, $GFI=1.00$, $AGFI = 0.98$, $RMSEA = 0.064$)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยข้อความที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราประเมินค่า (rating scale) แบบ 5 ระดับ ที่ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใน 16 ด้าน ดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

1.2 ศึกษา นิยาม แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

1.3 เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อกำหนดโครงสร้างและเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนและกำหนดขอบเขตของเนื้อหาทั้ง 16 ด้าน

1.4 ดำเนินการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ตามนิยามเชิงปฏิบัติการ ครอบคลุมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 16 ด้าน

1.5 นำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบและแก้ไข ความครอบคลุม และครบถ้วนของเนื้อหาในประเด็น และสิ่งที่ต้องการวัด รวมทั้งตรวจสอบในเรื่องความเหมาะสมของสำนวนภาษา และพิจารณาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา เพื่อคัดเลือกและปรับปรุงข้อความให้สอดคล้องกับนิยามที่กำหนดไว้ ซึ่งแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สร้างขึ้นมีค่า IOC อยู่ในช่วง 0.67-1.00

1.6 นำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

1.7 นำแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .958

1.8 จัดพิมพ์แบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือรับรองจากบัณฑิตศึกษา พร้อมแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อขอความอนุเคราะห์ไปยังโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อขออนุมัติในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดย การให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตอบแบบวัดด้วยตนเอง ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยครูผู้รับผิดชอบของโรงเรียน จนได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้
3. รวบรวมแบบวัดที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามต้องมีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์
4. นำแบบวัดทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของของผู้ตอบแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage) ได้แก่ เพศ
2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis -- EFA) เพื่อหาจำนวนองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis และใช้การหมุนแกนด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (varimax method)

ผลการวิจัย

1. สถานภาพส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษารุงเทพมหานคร จำนวน 1,400 คน พบว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีเพศชายจำนวน 715 คน คิดเป็นร้อยละ 51.10 และเพศหญิง จำนวน 685 คน คิดเป็นร้อยละ 48.90
2. การทดสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ ดังตาราง 1

ตาราง 1

การทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นความเหมาะสมเมตริกซ์สหสัมพันธ์ในภาพรวมด้วย KMO and Bartlett's test

วิธีการทดสอบ	ผลการทดสอบ
Kaiser-Mayer-Olkin Measure of Sampling Adequacy	.969
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	53784.638
df	4186
Sig	.000

จากตาราง ผลการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นความเหมาะสมเมตริกซ์สหสัมพันธ์ พบว่า ค่า MSA ตามวิธี Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) มีค่าเท่ากับ .969 ซึ่งมากกว่า .5 (สุวิมล ติรภานันท์, 2555, หน้า 23) แสดงว่า ข้อมูลจากตัวแปรมีความเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ และผลการทดสอบด้วย Bartlett's Test พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .000 แสดงว่า ข้อมูลจากตัวแปรชุดนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3. การสกัดองค์ประกอบด้วยวิธี Principal Component Analysis โดยพิจารณาองค์ประกอบที่มี Eigen Value มากกว่า 1 ขึ้นไป ซึ่งจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สกัดได้โดยจำนวนองค์ประกอบมีค่าไอเกนมากกว่า 1 มีอยู่ 21 องค์ประกอบ และองค์ประกอบทั้ง 21 องค์ประกอบ อธิบายความแปรปรวนที่เกิดขึ้นได้ร้อยละ 61.50 ซึ่งหมายความว่าชุดตัวแปรดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายเรื่องที่ได้ศึกษาได้ เนื่องจากการกำหนดจำนวนองค์ประกอบพิจารณาจากองค์ประกอบที่มีค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป และมีร้อยละ ความแปรปรวนสะสมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010, p. 109 อ้างถึงใน สุวิมล ติรภานันท์, 2555, หน้า 53)

กรณีที่ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ในองค์ประกอบของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าแตกต่างกันไม่ชัดเจน ซึ่งทำให้ไม่สามารถจัดตัวแปรได้ว่าควรอยู่ในองค์ประกอบใดต้องทำ การหมุนแกนองค์ประกอบต่อไป

การหมุนแกน ใช้วิธีการหมุนแกนด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (varimax method) ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (factor loading) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในแต่ละองค์ประกอบภายหลังการหมุนแกนด้วยวิธีแวนิแม็กซ์ (varimax method) คัดเลือกจำนวนองค์ประกอบจากค่าไอเกนที่มีค่ามากกว่า 1 พบว่า มี 21 องค์ประกอบ โดยมีค่าไอเกน (Eigen value) อยู่ระหว่าง 1.408 – 9.874

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทั้งหมด 1,400 คน โดยพิจารณาค่าไอเกนมากกว่า 1 ขึ้นไป ได้จำนวน 21 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ การใฝ่เรียนรู้ ความมีสัมมาคารวะ การมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน การมีสุขภาพกายดี ความประหยัด การมีจิตสาธารณะ ความมุ่งมั่นในการทำงาน การมีสุขภาพจิตดี การอยู่อย่างพอเพียง ความกตัญญูกตเวที ความรักความเป็นไทย ความเมตตากรุณา การอนุรักษ์ประเพณีไทย ความสามัคคีปรองดอง ความสุภาพเรียบร้อย ความสามารถในการคิด ความขยันเรียน และความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีค่าไอเกนระหว่าง 1.408 ถึง 9.874 ทั้ง 21 องค์ประกอบ สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 61.50

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้จำนวน 21 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบ การใฝ่เรียนรู้ ความมีสัมมาคารวะ การมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน การสุขภาพกายดี ความประหยัด การมีจิตสาธารณะ ความมุ่งมั่นในการทำงาน การมีสุขภาพจิตดี การอยู่อย่างพอเพียง ความกตัญญูกตเวที การรักความเป็นไทย ความเมตตากรุณา การอนุรักษ์ประเพณีไทย ความสามัคคีปรองดอง ความสุภาพเรียบร้อย ความสามารถในการคิด การขยันเรียน และความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

ผลการวิเคราะห์ พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวน 21 องค์ประกอบ ซึ่งแตกต่างจากการสังเคราะห์ สรุป การทบทวนทฤษฎี แนวคิด และเอกสารตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 16 ด้าน โดยองค์ประกอบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มีการจัดกลุ่มข้อความขององค์ประกอบ ทั้งนี้เนื่องจากผลการวิเคราะห์ได้รวมตัวแปรบางส่วนเข้าไว้ในองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ ยังแยกตัวแปรบางส่วนออกจากองค์ประกอบด้านการรักความเป็นไทย เป็นองค์ประกอบใหม่คือ การอนุรักษ์ประเพณีไทย องค์ประกอบด้านการมีสุขภาพดีแยกออกเป็น 2 องค์ประกอบใหม่ คือ การมีสุขภาพกายดีและการมีสุขภาพจิตดี องค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นในการทำงานแยกเป็นองค์ประกอบใหม่คือ การขยันเรียน องค์ประกอบด้านการอยู่อย่างพอเพียงแยกเป็นองค์ประกอบใหม่คือ ความประหยัดสำหรับตัวแปรในด้านอื่น ๆ ถูกจัดให้อยู่ในองค์ประกอบเดิม และองค์ประกอบใหม่ทั้ง 21 องค์ประกอบ ซึ่งมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์บางประการสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และมีบางคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกัน ทำให้ความหมายของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในแต่ละองค์ประกอบแตกต่างไปจากเดิม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิจิตรล คำศิริรักษ์ (2558) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น* พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 18 ด้าน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ อยู่ในระดับมากทุกด้านทั้งในส่วนของสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวัง ส่วนคุณลักษณะที่มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างได้แก่ ความรับผิดชอบ มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ ประหยัด/อยู่อย่างพอเพียง ตรงต่อเวลา รูปแบบกิจกรรมมีคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรียา จันทิมา (2560) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39* พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ประกอบด้วย 6 คุณลักษณะ ได้แก่ ด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้านการมีวินัย ด้านความขยันมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการมีจิตสาธารณะ ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจและแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น และไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ วิฑิตนันท์ ปันมาก (2561) ศึกษาเรื่อง *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*

ประณมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า จากการนำตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไปวิเคราะห์ด้วยวิธีหมุนแกนองค์ประกอบแบบมูมฉากเวรีแมกซ์ สามารถจัดกลุ่มใหม่เข้าองค์ประกอบ ได้จำนวน 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการเป็นพลเมืองของชาติ, องค์ประกอบที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมต่อสังคม, องค์ประกอบที่ 3 ด้านจิตสำนึกรักความเป็นไทย, องค์ประกอบที่ 4 ด้านความซื่อตรง สุจริตใจ, องค์ประกอบที่ 5 ด้านการมีวินัยต่อตนเอง และองค์ประกอบที่ 6 ด้านการเรียนรู้และการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ข้อค้นพบว่าองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างไปจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นจากเดิม 13 องค์ประกอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความมีสัมมาคารวะ ความอดทน การมีสุขภาพกายดี ความประหยัด ความสามัคคี ประหยัด การมีสุขภาพจิตดี ความกตัญญูต่อชาติ ความเมตตา กรุณา การอนุรักษ์ประเพณีไทย ความสุภาพเรียบร้อย ความสามารถในการคิด และการขยันเรียน ซึ่งควรนำข้อมูลไปพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ดีขึ้น เช่น การจัดกิจกรรมยิ้มง่ายไหว้สวย กิจกรรมขยับกายวันละนิด การจัดกิจกรรมวันไหว้ครู วันพ่อ วันแม่ วันลอยกระทง วันสงกรานต์ กิจกรรมจิตอาสา เป็นต้น

2. โรงเรียนสามารถวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนตามองค์ประกอบทั้ง 21 ด้านจากงานวิจัยนี้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้ทราบระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และสามารถนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีระดับพฤติกรรมต่ำ เช่น การใฝ่เรียนรู้ ไปใช้ในการวางแผนหรือจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์แยกระดับชั้นเพื่อให้มีความเหมาะสมกับระดับชั้น เช่น ปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย และอุดมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การ-รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ฐิตินันท์ ปั่นมาก. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- วชิรชล คำศิริรักษ์. (2558). *การพัฒนารูปแบบกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *แนวทางการพัฒนาการวัด และประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). *รายงานคุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ของคนไทยตามแต่ละช่วงวัย*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *การติดตามและประเมินการส่งเสริมค่านิยมของคนไทย*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). *9 สาขาอุตสาหกรรม ความมั่นคง การเมืองและการปกครอง* สืบค้น 18 ตุลาคม 2562, จาก <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/09.aspx>.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *แนวทางการพัฒนาและประเมินค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์-การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุริยา จันทิมา. (2560). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์สู่ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC) สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*.
- สุวิมล ตีรกันันท์. (2555). *การวิเคราะห์ตัวแปรพหุในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- Hair, J.F., Black, W. C., Babin, B.J., & Anderson, R. E., (2010). *Multivariate data analysis* (7th ed). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Yamane, T. (1960). *Statistics: An introductory analysis*. Singapore: Harper International Edition.